

Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztály
Statisztikai és Jövőkutatási Tudományos Bizottság

A jövőkutatás 40 éve az MTA IX. Osztály bizottsági keretei között

Nováky Erzsébet, Prof. Emerita

MTA MTÜ 2016

MTA Felolvasó terem, 2016. november 18.

1976: Döntés

MTA IX. Osztály ülése - Tudományági helyzetelemzés

Kovács Géza beszámolója a jövőkutatásról

Támogatók: Bognár József, Kulcsár Kálmán, Szalai Sándor

Szalai Sándor: a helyzetjelentés hasonlít Odüsszeusz bolyongásának leírásához: a hajó berendezéseinek, a kötelek számának, fajtáinak és rögzítési módjának leírása olyan részletes és szerteágazó, mint amilyen a javasolt Jövőkutatói Bizottság összetétele

Javaslat: urbanista, energetikus mérnök-közgazdász, biológus, kriminológus, hadtudományi szakértő, agrár jövőkutató, számítástechnikai mérnök, Kapolyi László akadémikus, Metzger Gyula IX. O. titkár, Szorcsik Sándor MSZMP KB összekötő

1976: Megalakulás

MTA IX. Osztály Jövőkutatói Bizottsága

Elnök: Kovács Géza, egyetemi tanár

Alelnök: Szántó Lajos, ig. MTA Tudományszervezési Intézet

Titkár: Németh Gyula, OT Tervgazdasági Intézet

Tagok: Adorján Bence, Bóna Ervin, Farkas János, Gábor Éva, Gidai Erzsébet, Hankiss Elemér, Illés János, Kádas Kálmán, Korán Imre, Kőszeginé Kalas Mária, Lévai András, S. Molnár Edit, Párizs György, Schmidt Ádám, Szalai Sándor, Szorcsik Sándor, Versztovsek Radmila

A hazai jövőkutatók tudományos fóruma

Jövőkutatói Bizottság

**A hazai jövőkutatók tudományos fóruma
az MTA IX. Osztály keretei között**

Feladata és célja:

- tudományos fórum biztosítása a jövőkutatók számára
- közös kutatások végzése
- egyéni kutatások segítése, támogatása
- az eredmények közös és egyéni publikálása
- tudományos konferenciák rendezése
- a hazai jövőkutatás nemzetközi kapcsolatainak kialakítása és folyamatos fejlesztése
- együttműködés más jövőkutatói intézményekkel, különös tekintettel az egyetemekre
- kapcsolattartás a médiával

1968 - 1976: Előzmények

MTA Világgazdasági Kutatóintézet - Bognár, Simai Mihály

MKKE Futurológiai Kutatócsoport - Kovács Géza

Külker Tsz. - Korán Imre, Stat. Tsz. - Besenyei Lajos

MTA Tudományszervezési Csoport - Szántó Lajos, Páris György, Schmidt Ádám, Mosoniné Fried Judit, Grolmusz Vince, Bóna Ervin, Csöndes Mária, Barna György, Kiss Er.

BME - Fodor Judit, Tóth Attiláné, SOTE - Gidai Erzsébet

JPTE - Sipos Béla, VÁTI/ÉVM - Kóródi József, Kiss Dénes

SZVT Prognosztikai Szakosztály (Prognosztikai Klub)

KGST Tudományos-Műszaki Együtműködési Bizottsága
Prognosztikai Munkabizottsága (Kovács Géza, Tábori K.)

Futurológia nem, **tudományos-technikai-forradalom igen**
az MTA Filozófiai Intézetében

MTA Támogatott Kutatóhely MKKE-n

Kezdeti eredmények

A nagy távlatok és a tervezés, 1970

az 1. hazai komplex jövőkép kidolgozása 2000-re
jövőkutatói fogalmak definiálása

Futuroológia Olvasókönyv, 4 kötet, 1971

Jövőkutató és gazdasági előrejelzés, 1972

Jövőkutató, előrejelzés, 1972

Mi a jövőkutató? 1974

A jövő kritikus elágazási pontjai, 1975

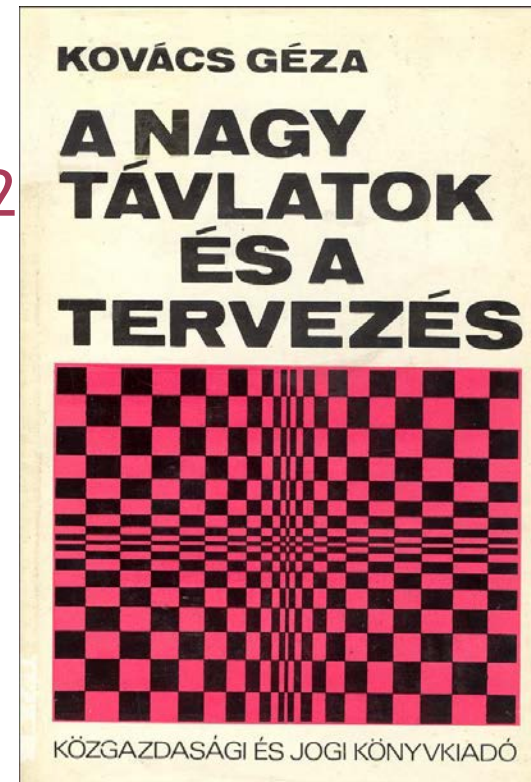
Jövőkutatói fogalomtár, 1976

(Fogalomtár, Módszertani útmutató)

A kívánt jövőtől a lehetséges jövőig, 1976

Jövőkutatói metodikák, 1976

1972: 1. Hazai jövőkutatói Konferencia, Budapest

Korszakok 1.

1976-1988: Kovács Géza elnök

nagytávlatú komplex jövőkutatás, fejlődéstendenciák
globális problémák és világmodellek

tudományintenzív termelés- és szolgáltatásfejlesztés

Jövőkutatás, előrejelzés a gyakorlatban, 1977, KJK

Jövőkutatás és társadalmi tervezés, 1979, KJK

Magyar jövőkutatási munkák (bibliográfia), 1980

Világmodellek, 1980, KJK

Előrejelzés - Megbízhatóság - Valóság, 1982, KJK

A népgazdaság és a társ. tulajdon elleni bűnözés előrejelzése, 1982

Globális problémák - hazai perspektívák, 1983, Kossuth

Future Research in Hungary, 1983, Akadémiai Kiadó

Nagy távlatú fejlődéstendenciák, 1985, MSZMP KB. TTI

1978: 2. Hazai jövőkutatási konferencia, Székesfehérvár

1985: 3. Hazai jövőkutatási konferencia, Budapest

Korszakok 2.

1988-1999: Gidai Erzsébet elnök

Jövőalternatívák, 1990, Akadémiai Kiadó

Developing Environmental Strategies Through Futures Research, 1991,
Ministry for Environment

A jövőért - másképpen, 1995, Uránusz

Káosz és jövőkutatás, 1995, BKE

Szakképzés és jövő, 1998, Aula

On the Eve of the 21st Century. Challenges and Responses, 1998,
Akadémiai Kiadó

Posztmodern és evolúció a jövőkutatásban, 1998, BKE

1987: European Regional Experts Meeting, Technology of Future and its
Social Implications, Budapest

1990: Linking Present Decisions to Long-Range Visions, XI. WFSF World
Conference, Budapest

1993: 4. Hazai jövőkutatási konferencia, Budapest

1998: 5. Hazai (jubileumi) jövőkutatási konferencia, Budapest

Korszakok 3.

1999-2005: Besenyei Lajos elnök

A magyar jövő kutatás múltja, jelene és jövője, 2000

A jövő mint egész, 2001, Friedrich Ebert Stiftung

Magyarország nemzeti stratégiája 2020-ig, 2001, VEAB

Magyarország holnap után, 2001, BKE

Futures Studies in the European Ex-Socialist Countries, 2001

Evolúciós modellek a jövő kutatásban, 2001, Aula

Nemzetközi Konferencia, Miskolc - Lillafüred

2001: Magyar jövőképek a jövő Európájában

2002: Gazdasági fejlődés - Társadalmi egyenlőtlenségek

2003: A XXI. századi technika társadalmi szerepe

1999: 1. Budapest Futures Course, Future orientation

2001: 2. Budapest Futures Course, Changing Values

2003: 3. Budapest Futures Course, Action for the Futures

Korszakok 4.

2005-2011: Nováky Erzsébet elnök

2007-2010: Magyarország 2025, MTA kutatás, Tanulmánykötet, 2010

Társadalmi tér, idő és téridő a jövőkutatásban, 2005, BCE

Jövőkutatási körkép, 2006, BKE

A jövőért a jelenben, Magyar Tudomány 2007/9.

Változás és jövő, 2008, Püski Kiadó

Együttműködési szerződés MTA JKB és HuCoR között, 2006

2005: Future Generation for Future Generations, 19. WFSF World Conference, Budapest

2005: 4. Budapest Futures Course

2006: VI. Hazai (jubileumi) jövőkutatási konferencia, Győr
Nagyszabású, könyvkiállítás, A világ 2036-ban (pályázat)

2008: VII. Hazai (jubileumi) jövőkutatási konferencia, Budapest
MTA kiemelt Osztályrendezvény. Társtudományok képviselői is.

Együttműködési szerződés

a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztály
Jövőkutatási Bizottsága és
a Római Klub Magyar Asszociációja között

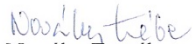

A Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztályának Jövőkutatási Bizottsága (MTA JKB) és a Római Klub Magyar Asszociációja (HuCoR) kijelentik azt a szándékukat, hogy együttműködni kívánnak a jövőkutatással kapcsolatos témák kutatásában, és a tudományos eredmények terjesztésében és népszerűsítésében. Az együttműködés kiemelt célja a fiataloknak mint a jövő generációinak elérése és aktív bevonása a Magyarországon folyó jövőkutatási munkába.

Az együttműködés keretében az MTA JKB és a HuCoR a következő tevékenységek megvalósítását tervezi:

- ☒ közös kutatási projektek és tudományos programok szervezése,
- ☒ a tudományos eredmények publikálása közös kiadványok formájában,
- ☒ szakmai kérdések megvitatása közös tudományos konferenciák és egyéb rendezvények keretében,
- ☒ a hazai és a nemzetközi jövőkutatás közötti kapcsolatok erősítése.

Budapest, 2006. április 7.

Nováky Erzsébet
a közgazdaságtudomány doktora
az MTA JKB elnöke

Kapolyi László
akadémikus
a HuCoR elnöke

Korszakok 5.

1860: Statisztikai Bizottság, 1976: Jövő kutatási Bizottság

2011: Statisztikai és Jövő kutatási Tudományos Bizottság

2011-2014: Besenyei Lajos elnök - Nováky Erzsébet társelnök

2015-2017: Nováky Erzsébet elnök - Besenyei Lajos társelnök

Statisztikai Tud. Albiz.-Hunyadi László/Sándorné Kriszt Éva

Jövő kutatási Tudományos Albizottság - Tóthné Szita Klára

Oktatási Munkabizottság - Katona Tamás

Nemzetközi Munkabizottság - Kiss Endre

Intézményi megoldások, fejlődési modellek, 2013

Magyar Tudomány Ünnepe - évente tudományos ülés

2012: A statisztika és a jövő kutatás aktuális tudományos kérdései

2013: A statisztika és a jövő kutatás történeti alapjai

2014: Forradalmasítja-e a Big Data a mindennapjainkat?

2015: Fenntarthatóság és Magyarország 2025-ben

JKB az MTA IX. Osztályban

Közgyűlési képviselők: Gidai Erzsébet, Besenyei Lajos
Nováky Erzsébet (2001-2004, 2007-2010)

Tóthné Szita Klára (2011-2014, 2014-2016)

Gazdaságtudományi Minősítő Bizottság (2008-2014
alelnök/titkár, előtte és utána tag)

Nemzetközi Tanulmányok Minősítő Biz. (2003-2009, tag)

Bolyai Kutatási Ösztöndíj Kuratórium IX. Szakértői
Kollégium (2004-2017, tag)

IX. O. tanácskozási jogú tag, 2002-2005

MTA Doktori Tanács - tartalék tag, 2014-től

**2004: Helyzetkép a magyar jövő kutatásról és
társadalmi szerepéről**
abszolút pozitív osztályvélemény

JKB a nemzetközi tudományos életben

KGST – két- és többoldalú kapcsolat

Fiatalkutatók nyári egyeteme (pl. Dubrovnik)

Gidai Erzsébet – Németország (H-D. Hausteiner) kutatás, fokozat

WFSF Európai tagozat vezetője: Gidai Erzsébet, 1987

WFSF Executive Board Members: Kőszeginé Kalas Mária, Nováky Erzsébet 1997-2005, Gáspár Tamás 2005-től

WFSF WoC 1990, 2005, BFC 1999-2005

E. B. Masini, WFSF elnök 1980-1990, díszdoktor, 1998, BCE

Római Klub Magyar Tagozat (HuCoR), 2008-2014

Millennium Project Hungary Node, 2013-tól

Academic Board Member: European Journal of Futures Research, Journal of Futures Studies, Futures

Nemzetközi kutatási projekteken részvétel, pl. COST A 22, regionális témakörök, tudományfejlődés, finn-magyar kapcsolatok, V4 kutatások

Együttműködés más akadémiai bizottságokkal

MTA IX. Osztály bizottságaival (pl. Statisztikai Bizottság)
MAB: jövő kutatás módszertani kérdésekben
PAB: környezeti kérdéskörökben
VEAB: globális és magyar jövő témakörű konferenciák rendszeresen

Kihelyezett ülések:

Veszprém, Tihany

Győr

Herend (2011, 2012)

Miskolc/Lillafüred (több alkalommal is)

2015 - különösen sikeres bemutatkozás

Hazai jövőkutatási folyóiratok, honlapok

Hazai folyóiratok

Prognosztika, 1976-1988, főszerkesztő: Grolmusz Vince

MTA IX. O. listás folyóirata

Jövő 1. 1990, Jövő 2. 1990

Befogadó folyóiratok

Statisztikai Szemle, Acta Oeconomia, Magyar Tudomány,

Vezetéstudomány, Society and Economy, Információs társadalom

Honlap

2005-2006

2012-től KSH honlapján - Statisztikai és Jövőkutatási
Tudományos Bizottság

1990.
MÁJUS

JÖVŐ 1.

A MAGYAR TUDOMÁNYOSAKADÉMIA JÖVŐKUTATÁSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

A tartalomból

A JÖVŐ EMBERE	JÖVŐKUTATÁSI VILÁGKONFERENCIA BUDAPESTEN
(Tudományos tanácskozás)	Inzerjú dr. Kőszeginé dr. Kalas Máriaéval .....
Felelősséggel közös jövőncéért	Inzerjú dr. Benedek Andrásal .....
Evezetős	KÖNYVEKRŐL
A tanácskozás összefoglalása	Megjegyzések a normatív prognosztizálás kézikönyvééről 14
Zárszó	INVITÁCIÓ
	XI. Jövőkutatói Világkonferencia .....
	Prognosztikai klub a Fő utcában .....

Beköszöntő

Közzöntjük Önt lapunk első számának megjelenésekor. Régóta kiszülnék kiadni egy lapot, amely elemezne a társadalmi-gazdasági-műszaki és a tudományos fejlődés jelenét és a várható jövőjét. Csaknem 20 évig foglalkozott ezekkel a kérdésekkel a „Prognosztika” című folyóirat, amit a Magyar Tudományos Akadémia finanszírozott. Három éve azonban pénzügyi fidezet hián miatt megszűnt az egyetlen, előrejelzéssel, jövőnk kérdéseivel foglalkozó hivatalos tudományos kiadvány, jóllehet a világban 100-on felül van az ilyen típusú periodikák száma, köztük vannak a Csehszlovákiában, Lengyelországban kiadott jövőkutatói lapok is.

Az emberiség sorsdöntő kérdéseivel tartozik az, hogy milyen jövő vár rá, milyen területek problémái veszélyeztetik létünket, milyen elágazási pontjai, fejlődési trendjei lehetnek a társadalmi-technológiai haladásnak. Mennyire lehet a jelenben úgy előkézelni a jövőnkét, hogy azt a ma ember is a lehető legkisebb hockázattal élje meg? Kiadványunk ezekre a kérdésekre keresi a választ.

Megjelenésének jelen alkalmán az adja, hogy 1990. május 27-június 1. között Budapesten rendezük a Jövőkutatói Világszövetséggel együtt a XI. Jövőkutatói Világkonferenciát, amely a jövőkutatói szakemberek és ezirányú érdeklődők nagy találkozója. A lapot először a konferencián mutatjuk be és terjesztjük, egyben ismertetéket is, várva az érdeklődést, s figyelve az, életképes lehet-e hosszabb távon is?

A múltira visszatérve: többször is megjelent „Jövő” címmel kiadvány. Az első 1848. december 1-én a magyar forradalom nagy évében indult, elsősorban politikai napilapként. Tízletetadásul az első számokból közlünk részleteket. A réháry hónapig élő lapot újabbak követték, s a könyvtári regisztráció alapján az 50-es évek közepéig lehetett Magyarországon ilyen címen sajtóterméket találni. Ezt követően nem, talán azért is, mert túl kényes kérdés volt a jövőnkkel foglalkozni.

Az 1976-ban megalakított MTA Jövőkutatói Bizottsága a régi hagyományokat is szeretné újra élesíteni lapjában. Örünie, ha az Olvasó érdeklődéssel fogadná bemutatkozásunkat, s észrevételekkel, cikkekké segítené is munkánkat. Várjuk Önt is, Kedves Olvasó, írjon lapunkba.

Gidai Erzsébet
az MTA Jövőkutatói Bizottsága elnöke
felelős kiadó

MTA doktorok, habilitáltak, akadémikusok/akadémikusjelöltek

A közgazdaságtudomány doktora/MTA doktor,
jövőkutatás témakörben:

4 fő (1988, 1988, 1991, 2012)

Habilitáció:

2 fő

Akadémikusok a Bizottságban:

Simai Mihály, Szentes Tamás, Kapolyi Lászlót

Levelező tagságra jelölt:

2 fő (1996 és 2006, 2009)

A társadalomtudományok akadémiai támogatottsága nem
elég erős az MTA-n

A bizottsági tagok folyóirat publikációi és hivatkozásai

Magyar Tudományos Művek Tára adatok alapján
MTA IX. Osztály listás lapminősítése

Nemzetközi

Technological Forecasting and Social Change (A kategóriás) 2

Futures (D, várhatóan: A kat.) 14

Foresight (D, várhatóan: C kat.) 3

Journal of Futures Studies (D, várhatóan: C kat.) 4

Hazai

Közgazdasági Szemle (A) 7-10   Statisztikai Szemle (A) 8-10

Vezetéstudomány (B) 20

Magyar Tudomány (C) 1972, 1993, 1994, 1998, 2006, 2007 különszám,
2008, 2015 10-15

Hivatkozások

JKB tagok munkáira: kb. 2000 (hazai és nemzetközi)

A magyar tudományos jövőkutatásért emlékplakett

Alapítása: 2002, Besenyei Lajos, JKB elnök

2003: Kovács Géza

2004: Tóth László

2004: Gidai Erzsébet

2005: Besenyei Lajos

2006: Tóth Attiláné

2007: Diczig István

2008: Hoós János

2009: Nováky Erzsébet

2010: Tóthné Szita Klára

2011: Simai Mihály

2011: Schmidt Péter

Elhunyt jövőkutatóink

Fodor Judit 1934-1974

Szántó Lajos 1928-1983, Kádas Kálmán 1908-1985

Korán Imre 1904-1995, Schmidt Ádám 1910-1998

Grolmusz Vince, Sárkány Pál, Adorján Bence, Bóna Ervin

Tóth László 1942-2004

Kozma Ferenc 1931-2005

Gidai Erzsébet 1940-2008

Kovács Géza 1928-2009

Molnár Péter 1942-2009

Mojzes László 1946-2009

Hoós János 1938-2014

Samu Mihály 1929- 2015

Diczig István 1930-2015

Farkas János 1933-2016

Vidor Ferenc 1924-2016

Problémáink, gondjaink

- magas átlagéletkor (együtt öregsünk)
- kevesen vagyunk jövőkutatók
- a kutatásokhoz gyakran nincs meg a kritikus tömeg
- kutatási megrendelések (támogatás) hiánya
- MTA JKB/SJTB nem jogi személy
- könyvek szép számmal, de folyóirat publikációink nem elég erősek
- nemzetközi kapcsolataink erőssége változó
- egyetemi szintű jövőkutatás oktatás részbeni beszűkülése, DE van PhD képzés és más tantárgyak átvesznek jövőkutatási ismereteket
- önálló jövőkutatási tanszék társ-tanszékké vált
- jövőkutatás és más tudományágak kapcsolata

- média megkeresés gyakori, de főleg a különlegességekre figyelnek
- a bizottság nem eléggé hallatja a hangját, ritkán foglal állást aktuális társadalompolitikai kérdésekben

Korábbi vélemények, feladat-megjelölések 1.

Kozma Tamás 1985:

„a jövőt formáló jövőkutatásnak van a legnagyobb perspektívája.” ... „Megnő a társadalmilag elkötelezett, aktív jövőkutatás jelentősége.”

Kovács Géza 1998:

„a jövőkutatás hazai tudományos rendszerben való elhelyezkedése vet fel új problémákat” ... „kihívás előtt áll a jövőkutatás oktatása, ... az integrációs törekvések több tekintetben tönkrementek az egyetemek egyetemi jellegét.” ... „A jövőkutatóknak az akadémiai bizottsági rendszeren keresztül továbbra is támogatni kell a kormányzati munkát ...”. E témaköröket célszerű lenne jövőkutatási bizottsági üléseken megvitatni.”

Korábbi vélemények, feladat-megjelölések 2.

Nováky Erzsébet 2005, célok:

„a bizottság tudományos kapcsolataink erősítése,
a fiatalok intézményes bevonása a jövő kutatásba,
a közös kutatás előtérbe helyezése, a tudományos
eredmények mind több fórumon való megjelentetése”

Simai Mihály 2008:

„egyre nagyobb fontosságú azoknak a tényezőknek a jobb megértése, amelyek a bizonytalanság forrásai” ...
„miképpen tudja befolyásolni a döntésekért felelős nemzeti politikákat, a multilaterális szervezeteket”
...”közelebb kell vinni a jövő kutatást a döntéshozók intézményeihez és szükségleteihez.”

Hogyan tovább?

40 év a feladatok tükrében

Fiatalítás/Generációváltás a bizottságban/albizottságokban

A kutatási témák bővítése

A statisztika és a jövő kutatás szinergikus kapcsolatainak hasznosítása

Nemzetközileg rangos publikációk készítése

Nemzetközi konferenciákon részvétel

A nemzetközi kapcsolatok bővítése (V4) és rendszeressé tétele

A jövő kutatás önálló tárgy jellegének megőrzése

Tudományos fokozatok/címek elnyerése

A jövő kutatás közelebb vitele a döntéshozókhöz

Az önkéntes munkavégzés erősítése

**40 év múlva más lesz a világ, de jövő kutatás
akkor is lesz!**